

Industrin

Vårt bästa försvar

INSPEL INFÖR VALET 2026
– för att stärka Sveriges konkurrenskraft

IKEM

Jernkontoret

Skogsindustrierna

Sveamin

Teknikföretagen

Innehåll

Förord	2
Sammanfattning	3
Inledning	5
Industrin i siffror	7
43 reformförslag på sju områden för att stärka Sveriges konkurrenskraft	10
Höj försörjningsberedskapen för totalförsvaret	11
Säkra framtidens energiförsörjning	13
Stärk infrastrukturen och godstransporterna	15
Effektivisera tillståndsprocesserna	17
Prioritera industrirelevant forskning	19
Säkerställ rätt kompetens	21
Värna öppen frihandel på lika villkor	23

Industrin är vårt bästa försvar. Idag och i framtiden.

Inför riksdagsvalet i höst kan vi konstatera att vi befinner oss i en fundamentalt annorlunda tid än när Sverige gick till val förra gången. Den geopolitiska turbulensen har en genomgripande påverkan på hela samhället och på våra prioriteringar framåt.

Den svenska industrin, Sveriges ryggrad som i århundranden lagt grunden till vårt välstånd och vår välfärd, är i allt högre omfattning central för landets beredskap och säkerhet.

Bara ett gott samarbete mellan politik och industri kan framtidssäkra Sverige och skapa motståndskraft mot geopolitiska påtryckningar. Det är med den utgångspunkten som industrin nu tagit fram detta manifest som stöd till beslutsfattare för att kunna stärka den svenska konkurrenskraften och motståndskraften. För att uppnå förändring krävs reformer. Sverige har redan tagit viktiga steg, men mer måste göras.

Sveriges fem tyngsta industriorganisationer har identifierat 43 konkreta reformförslag inom sju centrala områden. Var och ett av förslagen stärker Sveriges konkurrenskraft – tillsammans utgör de en kraftsamling för att lyfta Sveriges tillväxt och trygghet.

Industrin är vårt bästa försvar. Idag och i framtiden.

Jakob Tellgren
vd IKEM

Annika Roos
vd Jernkontoret

Viveka Beckeman
vd Skogsindustrierna

Maria Sunér
vd Svemin

Pia Sandvik
vd Teknikföretagen

43 reformförslag på sju områden för att stärka Sveriges konkurrenskraft

01

Höj försörjningsberedskapen för totalförsvaret

- Öka takten och tydligheten i styrningen från staten.
- Genomför en enhetlig industri- och försvarspolitik.
- Gör finansieringen av totalförsvaret till en statlig kärnuppgift.
- Öka satsningar på försvarsinnovation.
- Stärk industriella värdekedjor.
- Öka satsningar på cybersäkerhet.
- Inför undantag för miljötillstånd.

02

Säkra framtidens energiförsörjning

- Säkerställ en långsiktig energipolitik för alla fossilfria kraftslag.
- Utgå från prognoser vid investeringar i elnät och energiproduktion.
- Stärk kundperspektivet genom att ge industrin en tydligare roll.
- Stärk incitamenten för utbyggnad av fossilfri energi.
- Påskynda investeringar för att göra befintligt elnät effektivare.
- Arbeta för snabbare anslutning av ny elanvändning.
- Sätt en tydlig plan för mer biobaserad energi och råvara.

03

Stärk infrastrukturen och godstransporterna

- Åtgärda infrastrukturens underhållsskuld.
- Bygg bort kapacitetsbristerna i det svenska transportsystemet.
- Se över skatter och gör en konsekvensanalys av transportsektorns kostnader.
- Säkerställ globala spelregler för en omställning till fossilfri sjöfart och flyg.
- Frigör investeringar i infrastruktur genom alternativa genomförandemetoder.
- Påskynda elektrifieringen av vägtrafik, sjöfart och flyg.
- Bygg ut den digitala infrastrukturen – robust och säkert.

04

Effektivisera tillståndprocesserna

- Miljö- och klimatpolitiken måste väga in industrins konkurrenskraft.
- Genomför förslagen i Miljötillståndsutredningen i sin helhet.
- Säkerställ resurser och kompetens i det nya prövningssystemet.
- Nyttja möjligheter till undantag i EU-lagstiftningen och undvik dubbelreglering.
- Säkerställ en grundlig analys vid revidering av kemikalielagstiftningen.
- Verka för förändringar av EU:s vattendirektiv.
- Säkerställ att syftet uppnås med EU:s direktverkande förordningar.

05

Prioritera industri-relevant forskning

- Anta en högre politisk ambitionsnivå inom FoU.
- Driv en sammanhållen teknikpolitik.
- Stärk industridrivna innovationsprogram.
- Gör teknisk infrastruktur mer tillgänglig.
- Stötta svenskt deltagande i EU-program.

06

Säkerställ rätt kompetens

- Öka resurserna för mer STEM i grundskolan.
- Framtidssäkra gymnasiet.
- Anpassa yrkeshögskola och högre utbildning till industrins behov.
- Satsa på internationellt konkurrenskraftig utbildning.
- Säkerställ vidareutbildning för att fylla på eller byta riktning.
- Stärk industrins konkurrenskraft genom talangattraktion.

07

Värna öppen frihandel på lika villkor

- Främja en ambitiös frihandelsagenda inom EU.
- Arbeta för svenskt stöd till en stabil världshandelsorganisation.
- Använd EU:s skyddsinstrument välavvägt och effektivt.
- Bort med handelshinder på råvaror som förädlas industriellt.

Industrin – vårt bästa försvar

Global osäkerhet och förändrade geopolitiska förutsättningar ger oss en förnyad anledning att fundera över vad som bygger – och upprätthåller – ett starkt samhälle.

Den svenska industrins förmåga att förädla naturresurser och att skapa lösningar och produkter har i generationer varit en källa till ekonomisk styrka och därmed utveckling för hela landet. Denna förmåga har skapat välstånd för såväl arbetstagare som företag. Den utgör dessutom en hörnsten i försvaret av vårt samhälle och våra värderingar. Sveriges industriella styrka blir i tider av geopolitisk oro än mer betydelsefull och lägger därmed grunden för ett robust och motståndskraftigt samhälle.

Svensk industri bygger motståndskraft i en föränderlig värld. När industrin går bra, står Sverige starkt.

Vår förmåga att ta tillvara och förädla Sveriges naturtillgångar lägger grunden för välbstånd och välfärd.

KLIMATUTMANINGEN STÄLLER NYA KRAV

Parallellt med den geopolitiska turbulensen står vi inför en klimatutmaning som saknar motstycke. Hur världen agerar under de närmaste åren kommer att vara avgörande för att undvika ytterligare katastrofala effekter på vårt samhälle. Att fasa ut användning av fossila energikällor skapar dock utmaningar. För att möta dessa krävs en effektiv klimatomställning, driven av långsiktiga och väl avvägda politiska styrmedel. En kostnadseffektiv klimat- och miljöpolitik, som skapar rätt incitament längs hela värdekedjan, kan bidra till förbättrad konkurrenskraft och större marknadsandelar globalt för Sverige och EU. Detta gynnar både klimatet och miljön och i förlängningen svenskt välbstånd.

EUROPEISK KONKURRENSKRAFT

En starkt europeisk konkurrenskraft är avgörande för Sverige för att säkerställa långsiktigt resiliens i en tid av global osäkerhet. Förmågan att upprätthålla ett demokratiskt samhälle, stå starka i en geopolitiskt orolig tid och leverera på det europeiska samarbetets löften är direkt kopplad till hur väl EU lyckas möta utmaningarna från accelererande global konkurrens, teknologiska språng och behovet av grön och digital omställning. Sveriges konkurrenskraft är i detta sammanhang djupt beroende av ett starkt och integrerat EU.

SNABB TEKNIKUTVECKLING

Vi ser samtidigt en snabb teknikutveckling globalt. Att ligga i framkant för att nyttja artificiell intelligens och teknologisk utveckling är avgörande för industrins konkurrenskraft. Genom smartare produktion och effektivare processer kan företag stärka sin position på en global marknad. För att lyckas krävs investeringar i allt från kompetens till infrastruktur. Här spelar politiken en nyckelroll. Genom att skapa långsiktiga spelregler, främja samverkan och stödja innovation kan den bana väg för en hållbar och högteknologiskt ledande industri.

Konkurrenskraftiga förutsättningar hänger ihop med Sveriges resiliens och förmåga att hantera utmaningar och förändringar. Oavsett om utmaningen är omställning, upprustning eller ökad försörjningsförmåga är industrin och dess kapacitet att producera och samtidigt generera vinst och skatteunderlag en förutsättning och en möjlighet för framtidens Sverige. Det är grunden för ett robust och motståndskraftigt samhälle.

En stark, innovativ och konkurrenskraftig industri är Sveriges bästa försvar.

Sammanflätade industriella värdekedjor gör Sverige starkt

Industrin har varit avgörande för Sveriges utveckling till det moderna samhälle vi har idag och är fortsatt central för landets tillväxt, konkurrenskraft och välbefinnande. Dessutom utgör den en stark drivkraft för landets innovationsförmåga.

Nästan en femtedel av den svenska BNP-tillväxten under det senaste decenniet har kommit från industrin. Industriexporten stod 2024 för 59 procent av Sveriges samlade export. Industrieföretag främjar vidare teknisk utveckling och innovation genom en stark tradition av forskning och utveckling (FoU), både i egen regi och utlagd på andra forskningsmiljöer. Tillverkningsindustrins utgifter för FoU uppgick till sammanlagt 139 miljarder kronor 2023. Detta stod för hela 43 procent av Sveriges totala utgifter för FoU detta år och dess andel av företagssektorns utgifter var 58 procent. Det visar att industrin, trots förändrade strukturer, fortsätter att tydligt bidra till landets ökade välbefinnande och framtida utveckling.

INDUSTRIN AVGÖRANDE FÖR SVENSK EKONOMI

Men analysen av industrins roll för Sverige, dess drivkraft för innovation, sysselsättning och tillväxt behöver också göras utifrån ett samlat samhällsekonomiskt perspektiv.

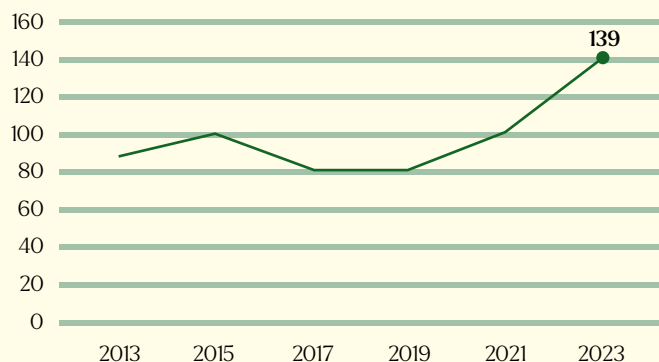
Näringsliv och offentlig sektor, liksom varu- och tjänsteproduktion, är ofta tätt sammanflätade i intrikata värdekedjor som skapar både styrka och ömsesidigt beroende. Uppdelningen mellan tjänsteföretag och varuproducerande företag blir allt mindre tydlig och en stor del av de tekniska innovationerna som sker i Sverige skapas i gränslandet mellan industrin och tjänstebranscherna.

Genom att använda data på värdet av flöden av varor och tjänster mellan företag i olika delar av ekonomin, så kallad input-output-statistik, går det att få en mer komplett bild av industrins betydelse. Då tas inte bara hänsyn till den produktion som sker i industrieföretagen utan även till den produktion som sker bland industrins underleverantörer.

När man analyserar hela industrins ekosystem och tar hänsyn till dynamiken som finns mellan branscher, är industrins viktiga roll för svensk ekonomi uppenbar. Utifrån ett samhällsekonomiskt helhetsperspektiv står industrin för 31 procent av näringslivets samlade förädlingsvärde och över 20 procent av det totala förädlingsvärdet i Sverige.

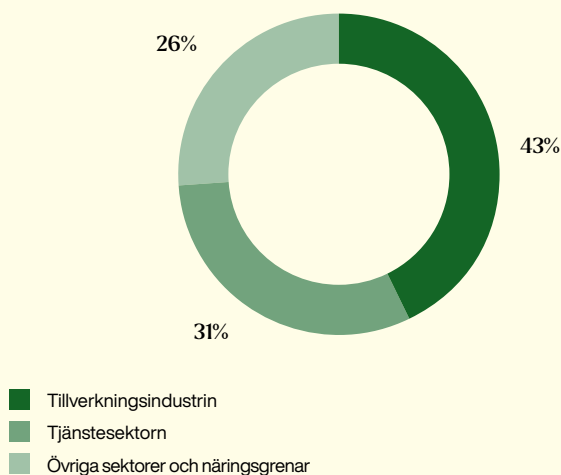
Med detta helhetsperspektiv genererar industrin också 15 procent av sysselsättningen i landet och 23 procent av sysselsättningen inom näringslivet. Utöver detta bidrar industrin indirekt till att finansiera offentlig verksamhet genom skatteintäkter från både industrin och de jobb som skapas runt omkring.

Tillverkningsindustrins totala (egna och utlagda) FoU-utgifter, 2013–2023 (mdkr, vartannat år)

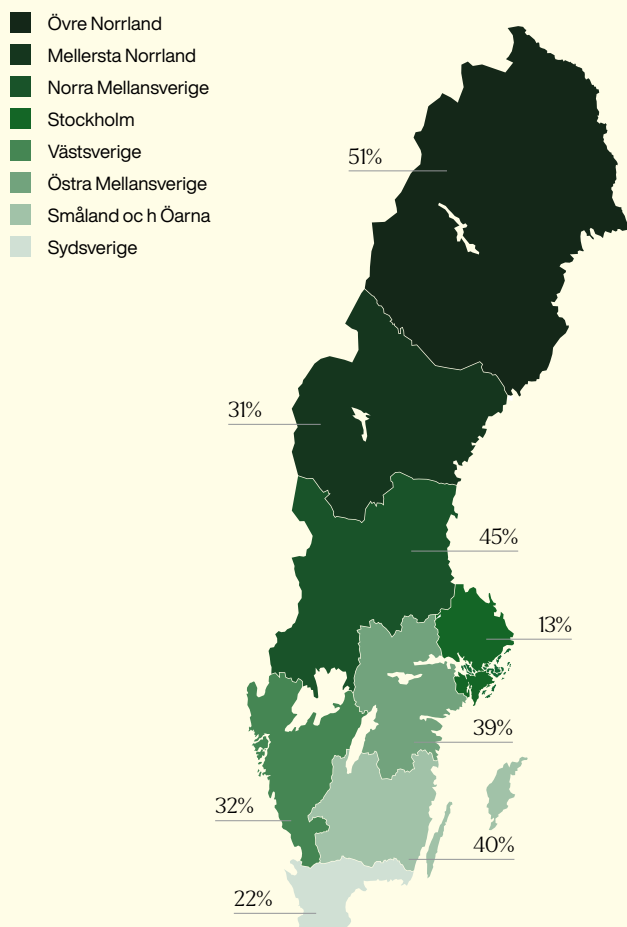
Källa: SCB

Tillverknings- och tjänstesektorns andel av Sveriges totala (egna och utlagda) FoU-utgifter, 2023

Källa: SCB

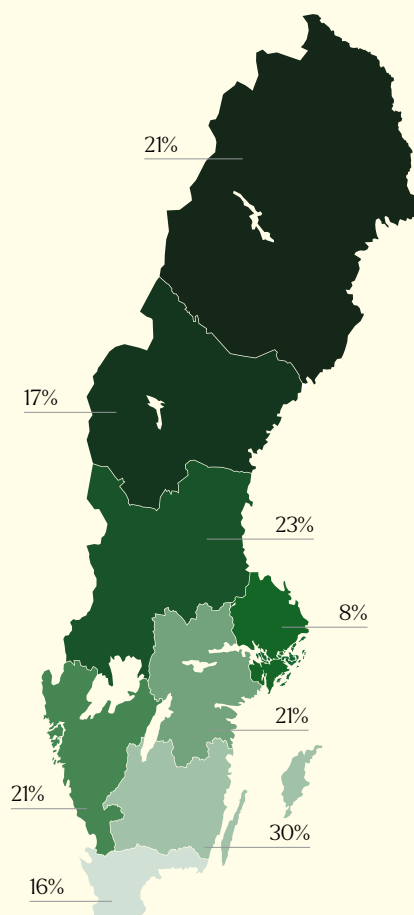
Industrins andel av det regionala förädlingsvärdet, 2023

Källa: SCB, bearbetning Teknikföretagen

Anmärkning: Vid beräkningen av andelarna inkluderas uppskattningar av hur mycket förädlingsvärde som skapas av att industrin efterfrågar varor och tjänster från underleverantörer. Beräkningarna bygger på I/O-statistik. Se Teknikföretagens rapport Industrins betydelse för Sverige för fler detaljer.

Industrins andel av den regionala sysselsättningen, 2023

Källa: SCB, bearbetning Teknikföretagen

Anmärkning: Inkluderar direkt och indirekt sysselsatta samt uppskattningar av hur många som kan sysselsättas inom offentlig verksamhet som ett resultat av skatteintäkter från industrin.

59%

Industriexporten stod 2024 för 59 procent av Sveriges samlade export.

1/5

Nästan en femtedel av den svenska BNP-tillväxten under det senaste decenniet har kommit från industrin.

44%

I norra Sverige skapar industrin 44 procent av det samlade förädlingsvärdet i regionen.

EN REGIONAL JOBBMOTOR

Förutom att vara en motor för den nationella ekonomin är industrin också helt avgörande för den regionala utvecklingen. I norra Sverige (mellersta Norrland samt övre Norrland) skapar industrin 44 procent av det regionala förädlingsvärdet. I Småland möjliggör den tre av tio jobb. I Västsverige sysselsätter industrin en femtedel av arbetskraften, och i södra Sverige står industrin för 22 procent av regionens förädlingsvärde.

Samtidigt har industrin potential att bidra än mer till svensk ekonomi och utveckling. Sverige är ett land rikt på naturresurser, vi har en industri som går i bräschen vad gäller den tekniska utvecklingen och vi bedriver forskning och innovation i världsklass. Det är styrkor som måste förvaltas och som kan bidra till att öka Sveriges attraktionskraft för nya investeringar.

GODA OCH STABILA VILLKOR DRIVER NYA INVESTERINGAR

Företrädare för svenska industriella företag arbetar varje dag för att attrahera fler, nya och fortsatta investeringar i svensk industri. Det är en kamp som sker i en global konkurrens och där det gäller att visa att Sverige är en attraktiv plats för nya och fortsatta investeringar. I investeringsögonblicket är det den samlade bilden som avgör vårt lands konkurrensförmåga. Vissa faktorer är inte möjliga att påverka, såsom vårt geografiska läge och att vi är ett glesbefolkat land med stora avstånd. Men mycket annat kan vi påverka själva. Det handlar bland annat om de regulatoriska förutsättningarna, vårt energi- och transportsystem och ramarna för forskning och innovation, det vill säga några av de delar som bildar den plattform som bestämmer den svenska industrins attraktionskraft. Sammantaget bildar det en viktig väv av nivån på regulatorisk säkerhet, som är helt avgörande för att attrahera nya investeringar till vårt land.

Med rätt förutsättningar kan svensk industri i sammanflätande värdekedjor bli än mer konkurrenskraftig. Det lägger grunden för ett mer robust och motståndskraftigt samhälle.

Investeringar för framtida tillväxt kräver förutsägbarhet samt goda och stabila villkor.

Avgörande faktorer för investeringar i Sverige

Närhet till marknad

- Existerande marknader
- Framtida växande marknader
- Leverantörer

God fysisk infrastruktur

- Tillgång till väl fungerande hamnar, järnvägar, flyg
- Planering av industriområde
- Stabila leveranser av el och annan energi
- Väl fungerande IT- och telekommunikation

Hög kompetens och support

- Möjlighet att anställa kvalificerad och kompetent arbetskraft
- Tillgång till högkvalitativ teknisk support och stödfunktioner
- Industrinära forskning

God konkurrenskraft

- Energikostnader, skatter, kostnad för arbetskraft, transportkostnader
- Smidig och förutsägbar tillståndsgivning
- Stabilt, förutsägbart och långsiktigt politiskt ramverk
- Låga handelshinder

Annat

- Låg risk för korruption
- Låg risk för immateriell stöld
- Fungerande lokalsamhälle (förskolor, skolor, rekreation etc)

43 reformförslag på sju områden för att stärka Sveriges konkurrenskraft

- ☑ Höj försörjningsberedskapen för totalförsvaret
- ✉ Säkra framtidens energiförsörjning
- ▢ Stärk infrastrukturen och godstransporterna
- ☐ Effektivisera tillståndsprocesserna
- ◯ Prioritera industrirelevant forskning
- ▣ Säkerställ rätt kompetens
- ≡ Värna öppen frihandel på lika villkor

01

Höj försörjningsberedskapen för totalförsvaret

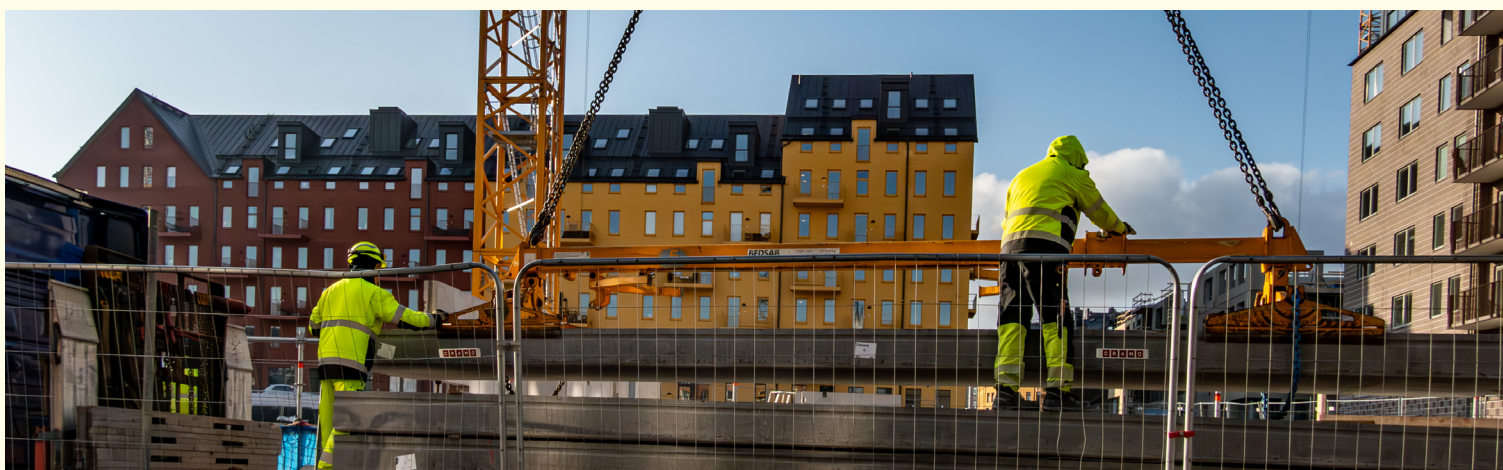
“En konkurrenskraftig och stark industri är grunden för ett robust och motståndskraftigt samhälle med stärkt försvarsberedskap. Det kräver i sin tur att hela den industriella värdekedjan stärks.”

Industrin är innovativ, har hög produktionskapacitet och är avgörande för samhällets samlade beredskap och försvarsförmåga. En konkurrenskraftig och stark industri är grunden för ett robust och motståndskraftigt samhälle med stärkt försvarsberedskap. Det kräver i sin tur att hela den industriella värdekedjan stärks. Sverige har goda förutsättningar för detta, från råmaterial till slutprodukt. Vi har stora naturtillgångar som skog, metall och mineral, och livskraftiga och högteknologiska industriföretag som bidrar med avgörande produkter och tjänster. Det skapar motståndskraft mot geopolitiska påtryckningar.

TYDLIGGÖR STATENS ROLL

Industrins värdekedjor är globala och har komplexa beroenden. Samtidigt är styrningen av försörjningsberedskapen otydlig efter många år av nedmontering. Det saknas till exempel avtal som reglerar företagens roll, samt samverkansytor mellan industri och myndigheter för att gemensamt identifiera behov och sårbarheter. Sverige behöver en helhetssyn på det arbete som görs, för att underlätta för företag att våga göra kritiska investeringar.

Statens grundläggande roll, även i kris- och krigssituation, är att upprätthålla grundläggande samhällsinfrastruktur. Ett exempel är den digitala infrastrukturen som måste vara säker. När allt fler system, produkter och processer kopplas upp uppstår nya hot. Att bli utsatt för cyberangrepp som syftar till att störa, förstöra och stjäla är numera en del av industrins vardag. Som ett resultat av digitala attacker riskerar innovativa svenska företag att konkurreras ut av sina egna lösningar som stulits av kriminella aktörer och kommersialiserats i andra länder.

En stark och konkurrenskraftig industri är förutsättningen för svensk beredskap – industrin är vårt bästa försvar.

INDUSTRINS PRIORITERADE REFORMFÖRSLAG:

Öka takten och tydligheten i styrningen från staten.

Sektorerna för industri, bygg och handel måste utvecklas i nära samverkan mellan myndigheter, branschorganisationer och företag, och bygga på industrins förutsättningar. Robusta och långsiktiga upphandlingar och avtal är grunden för reglering av kris- och krigsviktiga företags deltagande inom totalförsvaret. Avtal är en grundpelare för att skapa tydliga villkor vad gäller kravställningar kring vad som ska upprätthållas och produceras samt hur ersättning ska utgå.

Genomför en enhetlig industri- och försvarspolitik.

Råvaru- och materialförsörjning i Sverige har stor betydelse för många värdekedjor inom militär och civil verksamhet, såväl nationellt som gentemot allierade och nära förbundna länder. Att främja och skapa förutsättningar och i större utsträckning stärka hela värdekedjan, måste därför väga tungt inom flera politikområden. Åtgärder som genomförs av regeringen bör alltid beakta hur industrins konkurrenskraft kan bibehållas eller stärkas.

Gör finansieringen av total- försvaret till en statlig kärnuppgift.

Finansieringen av Sveriges totalförsvaret bör vara en statlig kärnuppgift som täcks av statens budget. Statsbudgeten kan ökas genom tillväxtfrämjande åtgärder, lån eller omprioriteras genom omfördelning av utgifter. Särskilt bidrar tillväxtfrämjande reformer för exportorienterad industri till långsiktig förstärkning av statens ekonomi. Beredskapsskatter för att finansiera totalförsvaret bör inte inrättas.

Öka satsningar på försvarsinnovation.

För att stärka försvarsinnovation måste synergier mellan civil och militär forskning tas tillvara i mycket större utsträckning än idag. Det behövs effektivare upphandlingsprocesser, gemensamma mötesplatser och långsiktiga innovationsprogram.

Stärk industriella värdekedjor.

Sverige och Europa behöver säkerställa tillgången till inhemska primära råvaror. Ta tillvara resurser som skog och mineral och stärk, i större utsträckning, hela den industriella värdekedjan.

Öka satsningar på cybersäkerhet.

Cyberangrepp för att störa, förstöra och stjäla är en del av industrins vardag. Nationellt Cybersäkerhetscenter (NCSC) är tillsammans med Cybercampus viktiga aktörer för att utveckla hela Sveriges förmåga att identifiera och parera cyberattacker. Substantiella resurstillskott behövs för att de ska kunna hantera industrins konkurrenskraft som prioriterat och skyddsvärt.

Inför undantag för miljötillstånd.

Inför de möjligheter till undantag som föreskrivs i artikel 1.3 och 2.4 MKB-direktivet. Det vill säga undantag som kan tillämpas för miljötillstånd gällande verksamheter som avser försvaret, beredskap, civila olyckor och kriser eller när det rör sig om verksamheter som tillgodoser ett allmänt intresse av synnerlig vikt.

02

Säkra framtidens energiförsörjning

“Utbyggnaden av elsystemet behöver utgå ifrån prognos snarare än efterfrågan och alla fossilfria kraftslag kommer att behövas.”

Säkrad energiförsörjning är grunden för industrins framgång och konkurrenskraft.

För att klara industrins omställning, nå Sveriges och EU:s klimatmål och säkerställa ett konkurrenskraftigt Sverige behövs ett fungerande och motståndskraftigt energisystem som består av både el och andra energislag. Redan till 2035 väntas industrins elanvändning ha ökat från 45 till 130 TWh. Därför behöver energipolitiken för elsystemet under överskådlig tid fokusera på utbyggnad.

Utbyggnaden av elsystemet behöver utgå ifrån prognos snarare än efterfrågan och alla fossilfria kraftslag kommer att behövas. Därför bör elsystemet vara baserat på en balanserad mix av planerbara och väderberoende kraftslag. Industrin behöver tillgång till el där kostnaden är låg jämfört med viktiga konkurrentländer såväl inom som utanför EU. Förutsättningarna för utbyggnad av land- och havsbaserad vindkraft måste fortsätta stärkas. Investeringskalkylerna för utbyggd kärnkraft behöver inkludera alternativkostnaden för att inte bygga ny kärnkraft.

SÄKERSTÄLL GOTT INVESTERINGSKLIMAT

Det är särskilt viktigt att ny elproduktion och effekt tillkommer i södra Sverige där underskottet är som störst. Det kraftigt ökade elbehovet som väntas i norra Sverige innebär att nuvarande elöverskott väntas försvinna i takt med att industrin i norra Sverige ställer om sin produktion och att ny industri etableras.

När elbehovet växer behöver också takten i elnätsutbyggnaden öka och elnätet utvecklas proaktivt och uppdateras för framtida behov. Bland de största hindren för industrins elektrifiering är att anslutning tar lång tid, såväl vad gäller ny anslutning som effekthöjning på befintlig plats. Investeringar i andra tekniska lösningar som kan implementeras snabbare än nya elledningar, såsom flexibilitetslösningar, behöver också påskyndas.

Industrins energiförsörjning bygger dock inte enbart på el. För att möta framtidens kommande energibehov behövs dessutom en fungerande marknad och produktionskapacitet för exempelvis vätgas, biogas och biokol, både som energibärare och som råvara.

INDUSTRINS PRIORITERADE REFORMFÖRSLAG:

Säkerställ en långsiktig energi- politik för alla fossilfria kraftslag.

Fortsatt utbyggnad av både planerbara och icke planerbara kraftslag är nödvändig för att uppnå de industriella och klimatrelaterade ambitionerna på både kort och lång sikt. Därför är det nödvändigt med en politik som innebär att alla fossilfria kraftslag ges goda förutsättningar.

Utgå från prognoser vid investeringar i elnät och energiproduktion.

Investeringar i elnät och energiproduktion kan inte vänta på att nät och produktion byggs när de vill investera, då det kan ta decennier att bygga. Därför behöver staten säkerställa investeringar för att möjliggöra tillräcklig kapacitet i systemet genom planering och prognoser, inte enbart på efterfrågan.

Stärk kundperspektivet genom att ge industrin en tydligare roll.

Gäller i såväl elnäts- som marknadsfrågor. Det är väsentligt lönsammare för ett samhälle att förädla el i industriproduktion än att sälja el eller vätgas till andra länder.

Stärk incitamenten för utbyggnad av fossilfri energi.

Med stärkta incitament för kommuner och närboende medborgare kan projekt för utbyggd fossilfri elproduktion och energinfrastruktur välkomnas. Idag försvåras denna utbyggnad av bristande acceptans hos närboende och kommuner.

Påskynda investeringar för att göra befintligt elnät effektivare.

Investeringar i andra tekniska lösningar som kan implementeras snabbare än nya elledningar behöver snabbas på. Det finns åtgärder som gör det möjligt att utnyttja befintliga nät effektivare. Det kan röra sig om investeringar i kraftelektronik, att använda sig av realtidsmätning eller nya marknadslösningar.

Arbeta för snabbare anslutning av ny elanvändning.

Detta kan exempelvis åstadkommas genom att information om anslutningsbehov samordnas.

Sätt en tydlig plan för mer biobaserad energi och råvara.

Sverige behöver en tydlig plan för ökad tillgång på biobaserad energi och råvara. Det gäller såväl traditionella som nya användningsområden som till exempel genom att öka produktionen av biogas för att ersätta fossil naturgas och ta hänsyn till behovet av bioråvara vid införande och revidering av ekonomiska styrmedel.

03

Stärk infrastrukturen och godstransporterna

“Alla trafikslag är viktiga och kompletterar varandra. Politiken för godstransporter måste därför omfatta hela transportkedjan.”

Handel med industrins produkter och insatsvaror förutsätter transporter. Därför krävs ett robust, effektivt och hållbart logistiksystem. Tillförlitlighet, tillsammans med låga och konkurrenskraftiga transportkostnader, är den viktigaste transportpolitiska frågan och förutsätter en väl fungerande infrastruktur.

Alla trafikslag är viktiga och kompletterar varandra. Politiken för gods-transporter måste därför omfatta hela transportkedjan. Sveriges långa avstånd skapar en uppenbar kostnadsnackdel jämfört med andra länder. Industrin är en stor transportköpare, och både kostnader och hållbarhet måste vara internationellt konkurrenskraftiga.

Underhåll av infrastrukturen är en statlig kärnuppgift som länge varit underfinansierad. Trots ökade anslag växer underhållsskulden, och många anläggningar från 50- och 60-talen närmar sig sin tekniska livslängd. Det är också angeläget att kapacitetsbrister i transportsystemet byggs bort, särskilt inom järnvägen.

En väl fungerande och säker infrastruktur ger industrin kraft att växa och konkurrera.

ÖKA FOKUS PÅ GODSTRANSPORTER

Idag står statliga skatter och avgifter för en stor del av industrins transportkostnader. Kostnaderna har ökat kraftigt under en längre period, vilket hämmar svenska företags konkurrenskraft. Styrmedel måste vara ändamålsenliga och utformas så att de inte skapar konkurrensnackdelar, motverkar omställningen till fossilfria transporter eller stör marknadens funktionssätt.

Tillgång till, och kvalitet på transportinfrastrukturen, är avgörande för industriella investeringar. Transportpolitiken bör därför kompletteras med relevanta nationella mål. Det är viktigt att åtgärda bristfälligt underhåll, hastighetsnedsättningar, bärighet, redundans, vinterväghållning, tillfälliga avstängningar och andra trafikrelaterade problem. Myndigheter behöver tydligare uppdrag att främja effektiva godstransporter. Vid industriinvesteringar måste staten agera proaktivt för att utveckla infrastrukturen lokalt. Industrins behov bör prioriteras i infrastrukturplanering och myndighetsuppdrag.

Utöver varustransporter är persontransporter avgörande i en teknologiskt avancerad värld. Industrin i hela landet måste kunna nå världsmarknaden och attrahera specialister och företagsledare. Globala bolag fattar dagligen investeringsbeslut, och bristfälliga transportsystem får inte bli ett hinder för investeringar i Sverige.

INDUSTRINS PRIORITERADE REFORMFÖRSLAG:

Åtgärda infrastrukturens underhållsskuld.

Ge Trafikverket i uppdrag att kartlägga behovet och ta fram en långsiktig och finansierad underhållsplan för att eliminera underhållsskulden inom väg, järnväg och isbrytarflottan.

Bygg bort kapacitetsbristerna i det svenska transportsystemet.

I synnerhet järnvägen, för att tillvarata potentialen för industriinvesteringar och ökad svensk export.

Se över skatter och gör en konsekvensanalys av transport- sektorns kostnader.

Vi behöver en översyn av skatter och avgifter och konsekvensanalyser av nationella och internationella styrmedelsförslag som påverkar transportsektorns kostnader för att möjliggöra en hållbar omställning till fossilfria transporter och stärkt svensk konkurrenskraft. Genomför Riksrevisionens förslag i granskningsrapporten "Avgiftsbelagda tjänster – risk för ineffektivitet när myndigheter bestämmer och disponerar avgifterna".

Säkerställ globala spelregler för en omställning till fossilfri sjöfart och flyg.

Omställningen måste ske på justa och kostnads-effektiva villkor för att undvika att regionala och nationella regler snedvrider konkurrensen och minskar tillgängligheten för transporter lokalt.

Frigör investeringar i infra- struktur genom alternativa genomförandemetoder.

Där fler tidskritiska projekt bryts loss från Trafikverkets ordinarie bygg- och upphandlingsprocesser.

Påskynda elektrifieringen av vägtrafik, sjöfart och flyg.

Det kan bland annat göras genom att säkerställa laddinfrastruktur för tunga transporter i stråk och noder som är viktiga för näringslivet och att sänka kostnaden vid laddkontakt.

Bygg ut den digitala infra- strukturen – robust och säkert.

Digital infrastruktur, såväl trådbunden som trådlös, är central för industriell verksamhet samt för utvecklingen i transportsektorn. Sverige behöver prioritera robusthet och säkerhet i den digitala infrastrukturen.

04

Effektivisera tillståndprocesserna

“Regelverket behöver ta hänsyn till helheten, konkurrenskraften, vara tydligt och långsiktigt och komma med vägledning från ansvariga tillsynsmyndigheter.”

Framtida tillväxt, konkurrenskraft och hållbarhet förutsätter effektivare tillståndprocesser.

De senaste årens miljöpolitiska regleringar har haft goda avsikter men har kommit att bli så omfattande att varken politik, myndigheter, branschorganisationer, företag eller ens utredande experter haft möjlighet att överblicka dem. Än mindre haft möjligheten att se till helheten. Faktum är att många enskilda regleringar påverkat den miljöpolitiska helheten på ett negativt sätt och därtill försämrat industrins konkurrenskraft. Det har också varit hämmande för industrins möjlighet att bidra med miljöförbättrande åtgärder. Regelverket behöver ta hänsyn till helheten, konkurrenskraften, vara tydligt och långsiktigt och komma med vägledning från ansvariga tillsynsmyndigheter. Därtill krävs längre införandetider, så att företag och myndigheter hinner med.

Idag hämmar osäkerheten i miljöprövningsprocesserna företagens investeringar och utveckling. Snabbare och mer förutsägbara processer är avgörande för Sveriges globala konkurrenskraft och för industrins fortsatta bidrag till välfärd och tillväxt, klimatomställning och höjd försörjningsberedskap.

Trots att frågan om långa handläggningstider och oförutsägbara processer länge har rönt stor uppmärksamhet och varit föremål för flera utredningar har handläggningstiderna inte minskat. Tvärtom har de totala handläggningstiderna för A-verksamheter (de stora industrierna som kräver tillstånd i mark- och miljödomstol) ökat de senaste åren. Det missgynnar inte bara industrin och samhället i stort utan också miljön.

MINSKA REGELBÖRDAN FRÅN EU-RÄTTEN

Större delen av Sveriges miljölagstiftning styrs av direktiv och förordningar från EU. Trots att en del av dessa anger maximala handläggningstider och snabbspår för så kallade strategiska projekt, så finns det inget konsekvent anslag att undanröja hinder i befintlig lagstiftning. Bland annat innebär nuvarande utformning av vattendirektivet, där man försökt fånga upp ett komplext ekosystem i formella juridiska regler, att industriverksamheter som bidrar till klimatomställningen riskerar att nekas tillstånd, något som redan skett.

Tillgång till vatten i rätt mängd är en nödvändig förutsättning för industrins verksamhet. Vattendirektivet i sin nuvarande utformning innebär stora fördyrningar för industrin, eller i värsta fall stopp för befintlig och kommande industriella verksamheter som berörs av direktivet. Det är därför avgörande att vattendirektivet reformeras och att den svenska implementeringen förändras för att säkerställa svensk konkurrenskraft, samtidigt som miljöskyddet bibehålls. Därtill behöver den ökande administrativa bördan minska och överlappande regelverk i EU-lagstiftningen ses över. Annars riskerar tillståndprocesserna att förlängas ytterligare.

INDUSTRINS PRIORITERADE REFORMFÖRSLAG:

Miljö- och klimatpolitiken måste väga in industrins konkurrenskraft.

Nya mål, regleringar och styrmedel inom miljö- och klimatpolitiken måste föregås av tydliga konsekvensanalyser där hänsyn tas till industrins och näringslivets konkurrenskraft. Analysen bör ske i nära dialog med industrin och andra berörda aktörer och mindre företag måste ges möjlighet att få vägledning av myndigheter.

Genomför förslagen i Miljötillståndsutredningen (SOU 2024:98) i sin helhet.

Det handlar bland annat om att ersätta miljödomstolarna och miljöprövningsdelegationerna med en ny miljöprövningsmyndighet och förändra prövningsprocessen, vilket skulle föra svensk miljöprövning närmare hur den fungerar i våra nordiska grannländer och i övriga Europa, och mer i linje med EU-rätten.

Säkerställ resurser och kompetens i det nya prövningssystemet.

Både den nya prövningsmyndigheten och de kvarvarande myndigheterna som ska utföra tillsyn behöver ha tillräckliga resurser och industriell kompetens.

Nyttja möjligheter till undantag i EU-lagstiftningen och undvik dubbelreglering.

För att underlätta följsamhet till regelverket. Det är särskilt viktigt att ramdirektivet för vatten och industriutsläppsdirektivet implementeras i svensk rätt på ett sätt som gynnar hållbar utveckling och inte hindrar viktiga investeringar. Bland annat behöver blandningszoner införas och Havs och vattenmyndighetens (HaV) bedömningsgrunder för värden för särskilda förorenande ämnen (SFÄ) ses över för att säkerställa industrins konkurrenskraft.

Säkerställ en grundlig analys vid revidering av kemikalielagstiftningen.

Vid en revidering av kemikalielagstiftningen behövs en grundlig analys för att säkerställa bra och proportionerlig lagstiftning. Produkter som kan användas på ett säkert sätt trots sitt farliga innehåll och som är viktiga för produktionsprocesser behöver kunna fortsätta användas om alternativ saknas. Sverige behöver en samordnad kemikaliepolitik där hälsa och miljöskydd går hand i hand med konkurrenskraft, forskning och innovation.

Verka för förändringar av EU:s vattendirektiv.

Sverige bör verka för att vattendirektivet förtydligas och kompletteras med ett välavvägt undantag för industriell verksamhet, motsvarande de undantag som redan finns för avloppsreningsverk och vattenkraft.

Säkerställ att syftet uppnås med EU:s direktverkande förordningar.

Sverige måste verka för att säkerställa att EU:s direktverkande förordningar genomförs på ett sätt som gör att syftet med lagstiftningen uppnås. Detta omfattar bland annat kortare tillståndprocesser, med krav på tidsfrister och utpekande av strategiska projekt med snabbspår.

05

Prioritera industri-relevant forskning

“Svensk industri investerar redan idag stort i forskning och utveckling och det offentliga Sverige behöver möta upp detta ännu mera kraftfullt än tidigare.”

Satsningar på forskning och innovation rustar svensk industri.

Svensk industri är kunskapsintensiv. Det manifesteras genom högvärdiga, komplexa produkter, system av system och ambitiösa satsningar på forskning och utveckling. Att fortsätta bygga stark industriell kompetens och produktionsförmåga inom strategiskt utvalda områden skapar konkurrenskraft.

En del i ekvationen för fortsatt framgång är offentliga insatser som kompletterar det som industrin gör, inte minst genom att de möjliggör samarbeten mellan företag, akademi och institut, men också mellan branscher och företag, som annars inte skulle ha kommit till stånd. Svensk industri investerar redan idag stort i forskning och utveckling och det offentliga Sverige behöver möta upp detta ännu mera kraftfullt än tidigare. Ett riktmärke bör vara att minst en procent av BNP ska satsas på offentligt finansierad forskning och innovation.

PRIORITERA STRATEGISKA TEKNIKOMRÅDEN

Därtill behövs nationell koordinering. I likhet med andra industriländer skulle Sverige tjäna på att hålla ihop de nationella forsknings- och innovationssatsningarna så att hela den industriella värdekedjan kan utvecklas. Det kan åstadkommas genom att identifiera och prioritera strategiska teknikområden och att inrätta ett teknik- och innovationsråd lett av representanter från råvara till färdiga produkter. Sverige kan lära av exempelvis Sydkorea och Irland, som styr tydligare utifrån de möjligheter som kan uppstå genom att sammankoppla uppkomna behov vid tillämpning med världsledande grundforskning.

De områden som väljs ut som strategiska behöver stärkas genom satsningar på exempelvis industridrivna strategiska innovationsprogram, excellenscenter för spetsforskning, eller andra insatser som skapar möjlighet till samverkan mellan företag, akademi och institut. På så vis kan resurser aggregeras och komplexa samhällsutmaningar mötas.

För att skapa stark innovationskraft behövs goda möjligheter att experimentera. Här spelar tillgång till teknikinfrastukturer en viktig roll. Det är därför viktigt att nya test- och demonstrationsanläggningar utvecklas samt att befintliga stärks och tillgängliggörs för fler.

Vidare är ett aktivt deltagande i EU:s forsknings- och innovationsprogram viktigt för att förstärka resurser samt för att påverka europeisk forsknings- och innovationspolitik. För att möjliggöra ett ökat deltagande från svensk sida krävs bland annat att nationella programsatsningar matchar de europeiska satsningar som är av strategisk vikt för Sverige.

INDUSTRINS PRIORITERADE REFORMFÖRSLAG:

Anta en högre politisk ambitionsnivå inom FoU.

Offentliga investeringarna i industrirelevant forskning och innovation såsom strategiska tekniker behöver öka till motsvarande minst en procent av BNP.

Driv en sammanhållen teknikpolitik.

Nationella forsknings- och innovationssatsningar inom strategiska områden behöver koordineras nationellt genom ett industrilett teknik- och innovationsråd för att skapa långsiktighet och kraftsamling.

Stärk industridrivna innovationsprogram.

Strategiska innovationsprogram som drivs av aktörerna själva och där industri, akademi, forskningsinstitut och andra offentliga aktörer kan mötas och samarbeta för att generera morgondagens lösningar är ett vinnande koncept. Fortsatta satsningar på programmen behövs då de attraherar företagen till FoU-investeringar.

Gör teknisk infra- struktur mer tillgänglig.

Nya test- och demonstrationsanläggningar behöver utvecklas samt befintliga stärkas och i ökad grad tillgängliggörs genom innovations-checkar. Därtill behöver testmiljöer i verkligheten kunna användas i större utsträckning än idag.

Stötta svenskt del- tagande i EU-program.

Svensk industris deltagande i europeiska forsknings- och innovationssamverkan, till exempel inom Horisont Europa, behöver stötts genom nationell medfinansiering. Sveriges förmåga att koordinera europeiska projekt är avgörande för att lyfta svenskt ledarskap bland Europas vassaste forskarteam.

06

Säkerställ rätt kompetens

“Det är viktigt att utbildningsutbudet är anpassat efter arbetsmarknadens behov och formerna ska uppmuntra flexibla studier som kan genomföras av yrkesverksamma.”

Tillgång till rätt kompetens är avgörande för svensk industris konkurrenskraft och för att göra det attraktivt att investera och förlägga verksamhet i Sverige. Inom industrin behövs ett stort antal yrkesarbetare och tjänstemän med rätt kompetens och efterfrågan är stor på såväl kvalificerade yrkesarbetare som specialister.

Det är kombinationen av kompetenser och roller på en plats som gör det attraktivt att investera just där. Den globala jakten på kompetens gör att industrin ofta lägger nya investeringar nära andras investeringar så att kluster med både samarbete och konkurrens uppstår. Inom de mest högförädlade nya teknikområdena uppstår kluster ofta i närheten av lärosäten som är världsledande inom olika tekniska och naturvetenskapliga fält. Detta skapar möjligheter för Sverige, som redan har världsledande industri och ett antal framstående forskargrupper och forskningsmiljöer, att attrahera fler investeringar och företag. En förutsättning är dock att utbildningssystemet säkerställer tillgång till rätt kompetens.

LÄR GENOM HELA LIVET

Utbildningssystemet måste klara att rusta individer för arbetslivet på såväl kort som längre sikt. Därtill kräver en föränderlig arbetsmarknad möjligheten att under hela arbetslivet kunna tillgodogöra sig nya kompetenser och förmågor, både genom lärande på arbetsplatsen och genom formell utbildning.

Företag och individer som vill lära mer ska få den möjligheten. Det ska vara enkelt att hitta vidareutbildningar och individer ska ges stöd i att hitta rätt nivå och befintlig kunskap ska enkelt kunna verifieras. Det är viktigt att utbildningsutbudet är anpassat efter arbetsmarknadens behov och formerna ska uppmuntra flexibla studier som kan genomföras av yrkesverksamma. Att denna del av utbildningssystemet fungerar riktigt bra är en förutsättning för att locka fler att växla mellan jobb och utbildning.

Tillgång till rätt kompetens stärker industrin och lockar nya investeringar. Foto: Pia Nordlander, BildN.

**INDUSTRINS PRIORITERADE
REFORMFÖRSLAG:**

**Öka resurserna för
mer STEM i grundskolan.**

Insatser behövs för att stärka STEM-ämnena (naturvetenskap, teknik, ingenjörskonst och matematik) och säkra tillgången till behöriga lärare och för att kunna erbjuda fortbildning och stöd till redan verksamma lärare.

Framtidssäkra gymnasiet.

Utbildningsplatser på samtliga program behöver planeras och dimensioneras efter behov. Yrkesutbildningar måste utformas i samverkan med näringslivet och förbereda eleverna för arbetslivet, samtidigt som de bör ge reella förutsättningar för eftergymnasiala studier.

Anpassa yrkeshögskola och högre utbildning till industrins behov.

Det behöver finnas utbildningar som fokuserar på att utbilda för jobb i industrin och övriga samhället där antalet platser dimensioneras efter den regionala och nationella arbetsmarknadens behov. Det behöver även finnas statistik för alla utbildningar om möjligheten till relevanta jobb efter genomförd utbildning.

**Satsa på internationellt
konkurrenskraftig utbildning.**

Inom akademins avancerade nivå ska studenterna erbjudas internationellt konkurrenskraftig utbildning och komma i kontakt med världsledande forskargrupper i Sverige och internationellt. Sverige måste ha världsledande utbildning med världsledande forskning i ryggen för spetsen av utbildningar.

**Säkerställ vidareutbildning
för att fylla på eller byta riktning.**

Utbildningsutbudet måste vara anpassat efter arbetsmarknadens behov och formerna ska uppmuntra flexibla studier som kan genomföras av yrkesverksamma.

**Stärk industrins konkurrenskraft
genom talangattraktion.**

Sveriges industri verkar på en global marknad, där konkurrensen om kompetens är hård. För att attrahera de mest kvalificerade personerna behövs en strategi för att attrahera kompetens, ändamålsenliga migrationsregler samt ett välordnat system för dem som kommer till Sverige för att arbeta.

07

Värna öppen frihandel på lika villkor

“Sverige och EU är beroende av en regelbaserad världsordning som främjar en öppen, fri och rättvis handel utan subventioner eller annat som snedvrider konkurrensen.”

Frihandel på lika villkor stärker tillväxt, innovation och konkurrenskraft.

Handel mellan länder främjar ekonomisk tillväxt, ökar tillgången till varor och tjänster, skapar jobb, förbättrar levnadsstandard, främjar innovation och stärker internationella relationer. Det möjliggör också specialisering och effektiv resursanvändning, vilket leder till ökad produktivitet och välbefinnande. Dessutom leder handel mellan länder till minskad risk för konflikter och till mer diversifierade och därmed motståndskraftiga ekonomier.

Sverige och EU är beroende av en regelbaserad världsordning som främjar en öppen, fri och rättvis handel utan subventioner eller annat som snedvrider konkurrensen. Därför är nuvarande förskjutning mot ökad regionalisering och protektionism – i olika former och med olika motiv – mycket bekymmersam.

Sverige behöver, tillsammans med EU, fortsätta att värna frihandeln och sträva efter att teckna fler frihandelsavtal med länder och regioner utanför EU, inklusive med USA. Det skulle ge tillgång till nya marknader och möjliggöra större riskspridning, vilket stärker konkurrens- och motståndskraft hos företagen. För att kunna teckna nya frihandelsavtal behöver EU bättre anpassa ambitionen i avtalen efter partnerländerna och därtill prioritera handelsliberalisering framför områden som inte direkt påverkas av handelsregulering. Parallellt bör EU ingå riktade avtal och partnerskap för att främja handel och riva tekniska handelshinder. Detta kan vara särskilt värdefullt inom handelsområden med omfattande volymer och växande regelkrav.

UPPRÄTTHÅLL KONKURRENS PÅ LIKA VILLKOR

Det är viktigt att inse att europeisk industri konkurrerar med producenter utanför EU, som ofta utsätts för exempelvis lägre miljökrav och lägre kostnader för koldioxidutsläpp. Det är konkurrenter som dessutom ofta kan tillgodogöra sig omfattande statliga stöd, vilket resulterar i en osund överkapacitet som därefter dumpas på olika marknader runt om i världen, inte minst den europeiska. På så sätt snedvrider konkurrensen till de europeiska företagens nackdel. Dessa problem bör i möjligaste mån hanteras inom ramen för multilaterala överenskommelser samt genom de handelspolitiska instrument som finns inom det multilaterala regelverket och som syftar till att återställa en snedvriden konkurrenssituation.

**INDUSTRINS PRIORITERADE
REFORMFÖRSLAG:**

**Främja en ambitiös
frihandelsagenda inom EU.**

EU behöver fler handelsavtal med tredje land. Det kräver att EU bättre anpassar ambitionen i avtalen efter partnerländerna och prioriterar handelsliberalisering i förhandlingar.

**Arbeta för svenskt stöd till en
stabil världshandelsorganisation.**

Det är centralt att på en global nivå upprätthålla rättvisa regler och erbjuda en effektiv möjlighet till tvistlösning.

**Använd EU:s skyddsinstrument
välavvägt och effektivt.**

Detta är nödvändigt för att motverka snedvriden konkurrens och ojusta handelsmetoder. Sverige måste verka för att EU:s skyddsinstrument används välavvägt och effektivt, samt säkerställa att de är WTO-kompatibla. Nya verktyg måste vara proportionella, precisa och förutsägbara för att inte otillbörligt begränsa industrins handlingsfrihet.

**Bort med handelshinder på
råvaror som förädlas industriellt.**

Sverige bör verka för att ta bort handelshinder på råvaror som kan användas till industriell förädling och uppmuntra lönsam förädling i Sverige och Europa.

